

**DUYGUSALLIK VE RASYONELLİK ALGILARININ TOPLUMSAL CİNSİYET
ROLLERİ BAĞLAMINDA KURGULANMASI**

Dr. Öğr. Üye. Sait YILDIRIM*

ÖZ

Toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklanan eşitsizlikler farklı biçimlerde açıklanmıştır. Problemi ele alış biçimi ve tavrına yönelik, mücadele stratejileri geliştirilmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerine göre kadınlar duygusal ve erkekler rasyonellik ile tanımlanmaktadır. Cinsiyet rollerine göre konumlanan duygusallık ve rasyonelliğin kaynağı, dönüşümü, kadın kimliğine etkileri ve günümüzde bu iki unsurun algılanış biçimi üzerine bir değerlendirme yapılması çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Çalışmada kuramsal tartışmalar, tarihsel yöntem aracılığı ile değerlendirilmiştir. Öncelikle duygusallık ve rasyonelliğin tarihsel anlamda kaynağı ve cinsiyet rollerine göre konumlanmasının felsefi temellerine değinilmiştir. Kadının toplum yaşamında erkeğe göre ikinci planda olmasının önüne geçmek için girişimlerin kuramsal dayanakları ve öngörülen pratikler değerlendirilmiştir. Sanayi ve Fransız Devrimleri ile güçlenen kadın hareketleri ile kadın kimliği ve aile yapısının dönüşümünde oluşan yeni toplumsal düzenin etkilerine dikkat çekilmiştir. Çalışmada temel olarak duygusallığın kadın kimliği ile olan bağı ideolojik temeller ile biçimlendirilmesi üzerine kuramsal tartışmalara yer verilmiştir. Aynı zamanda kadınların duygusal olma durumunun; kadınları erkeklere göre ikinci planda olma konusunda etkisi incelenmiştir.

Kuramsal tartışmalar ile varılan sonuca bakıldığında tarihsel olarak kadın ve erkeğe yönelik duygusallık ve rasyonellik algılarının ilk çağ felsefi söylemlerinin tesiriyle güçlendiği görülmüştür. Kuramsal olarak feminist yaklaşımın önerdiği duygusallığın dönüşümü, evlilik ve ailenin reddine varan söylemlerinin kadın kimliği için yeni mağduriyetlerin oluşmasına yol açtığı ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak duygusallığın doğal ve toplumsal anlamda kadın kimliğine zarar verici niteliğine dair olumsuz algı ile annelik, evlilik ve ailenin kurumsal olarak eleştirilmesine yol açtığı düşünülmektedir. Bu çalışmada duygu ve düşüncenin cinsiyetten bağımsız olarak doğal ve toplumsal anlamda insani nitelikler ile değerlendirilmesinin gerekliliğine vurgu yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Duygusallık, Rasyonellik, Toplumsal Cinsiyet, Feminizm, Aile.

**FICTIONALIZATION OF SENSUALITY AND RATIONALITY PERCEPTIONS IN THE
CONTEXT OF GENDER ROLES**

Disparities arising from gender roles are explained in different forms. Struggle strategies have been developed for the way of handling the inequality problem. The aim of the study is to make an evaluation on the source of emotionality and rationality positioned according to gender roles, its transformation, its effects on female identity and the way these two elements are perceived today.

In the study, the theoretical discussions were evaluated through the historical method. First of all, the historical source of emotionality and rationality and the philosophical foundations of the positioning according to gender roles were mentioned. In order to prevent women from being secondary to men in social life, the theoretical foundations of the initiatives and the foreseen practices were evaluated. Attention has been drawn to the effects of the new social

* Iğdır Üniversitesi/Fen-Edebiyat Fakültesi/Psikoloji Bölümü/Sosyal Psikoloji Anabilim Dalı, saityildirim.erk@gmail.com, Orcid ID: 0000-0002-6044-2447

order formed in the transformation of women's identity and family structure, and the women's movements strengthened by the Industrial and French Revolutions. In the study, theoretical discussions on the formation of emotionality and the bond of female identity with ideological foundations are included. At the same time, the emotional state of women; The effect of women on being in the second place compared to men was examined.

When we look at the conclusion reached with the theoretical discussions, it has been seen that the perceptions of emotionality and rationality towards women and men historically have been strengthened by the influence of the philosophical discourses of the first age. Theoretically, it has been revealed that the transformation of emotionality suggested by the feminist approach, and the discourses of rejection of marriage and family have led to the formation of new victimizations for female identity.

As a result, it is believed that sensuality leads to institutional criticism of motherhood, marriage and family with a negative perception of the damaging nature of women's identity in a natural and social sense. In this study, emphasis is placed on the necessity of evaluating emotion and thought with human qualities in a natural and social sense, regardless of gender.

Keywords: Family, Sensuality, Feminism, Rationality, Gender.

Giriş

Toplumsal cinsiyetin temeli, kadın ve erkeğin biyolojik yapıları ile sosyal rollerinin ilişkilendirilmesine dayanmaktadır. Kadının doğurma işlevi ve bu işlev sonucu çocuğunu emzirmesi, koruyup büyütmesi tercihten öte biyolojik bir gerekliliktir. Bu süreç, toplumun demografik açıdan devamlılığına aracılık etmektedir. Bu süreçte erkek ise evini korumak ve ekonomik anlamda geçimi sağlamak durumunda kalmaktadır (Bourdieu, 2015: 23-24). Ancak toplumsal cinsiyet rolleri kapsamında kadınlığın ötekileştirilen ve aşağılanan konumu bir rekabet alanı oluşturmuştur. Bu alan ideolojik anlamda feminizm ve politik anlamda resmi ideoloji ile görünür olmuştur. Temel olarak ekonomik gücü kontrol etme, fiziki güç ve sosyal yaşamda yer alma ile ev içi ve sosyal yaşamda erkeğin hâkimiyeti söz konusu olmuştur. Ancak anatomik olan bu farklılık, toplumsal yaşamda iş bölümü ile keskin sınırlara ayrıldığı gibi eşitsizliği oluşturan olgular da bu bölünmeden kaynaklanmıştır. Tutum ve davranışlar erkeklik ve kadınlık ile tanımlanmıştır. Elbette kadın ve erkeğe özgü doğal nitelikler bulunmaktadır. Ancak bu nitelikler cinsiyetlerden birini aşağılamaya dönüştürerek adil ve eşit olmayan bir ilişki ortaya çıkarmıştır (Goldberg, 1992: 213-215). Ayrımın temelde biyolojik özellikler ile birlikte görünür olmasıyla eşitsizlik kökleşmiştir. Örneğin kadınların adet görmeleri ile sorumluluk sahibi olmaları ve kısıtlanmaları söz konusu olurken erkeklerin ergenliğe girmeleri yetişkinliğin sembolü olmuştur. Namus algısı kadın üzerinden tanımlanmış ancak erkeklere cinsel özgürlük bir hak olarak tanınmıştır. Namus ve ahlak gerekli ve değerli unsurlardır ancak sadece kadın üzerinden tanımlanması eşitsizliğe yol açmıştır. Böyle olunca eşitsizliğe dair mücadelede kadın özgürlüğü cinsel anlamda tanımlanmaya başlamıştır (Halimi, 1990: 35-37). Bu noktada devlet, kültür, ekonomi, din ve aile gibi kurumlar aracılığı ile cinsiyetler arasındaki farklar keskinleşmiştir. Kurumlar bu noktada aracı olarak ayrımı güçlendirmiştir. Bu sebeple temel mücadele alanının bu kurumlardan ziyade eril zihniyet üzerinde olması daha doğru olduğu söylenebilir. Diğer türlü kurumsal yapılar toplumun sağlığı ve sürdürülebilirliği açısından gereklidir. Mücadele alanı, ekonomik ve sosyal açıdan en küçük yapı olan aile üzerinde başlamıştır. Aile içinde ise eril zihniyet yerine kadının konumu, biyolojik ve duygusal

nitelikleri üzerine olmuştur. Kadının duygusal olması, annelik içgüdü, sevgi ve merhamet duyguları erkeğe karşı savunmasız olduğu alanlar olarak değerlendirilmiştir. Erkeğin ise rasyonel iş ve tutumlara sahip olduğu için otorite sahibi olduğu düşünülmüştür. Duygusal ve bileşenleri (annelik, aile) ötekileştirilip, rasyonelliğin önemine vurgu yapılan bir tarihsel süreç yaşanmıştır. Duygusal olma durumunun aile, değerler, din ve devlet özelinde konumlandığı için bu kurumlara yönelik mücadele kadın hareketlerin temel dinamiğini oluşturmuştur. Sonuç olarak eşitsizliğin bireysel dayanağı duygusal ve rasyonellik üzerine gelişmiştir.

1. Amaç ve Yöntem

Bu çalışmada cinsiyet rollerine göre duygusal ve rasyonelliğin tarihsel görünümü ve toplumsal dönüşümler ile olası sonuçlarını değerlendirmek temel amacı oluşturmaktadır. Başlangıçta bu unsurların kaynağı belirlenerek tarihsel dönüşümleri incelenmiştir. Toplumsal dönüşüm ile birlikte duygusalın yerine konulan cinsel özgürlük, kürtaj, tüketim ve ailenin reddi ile kadının konumu yeniden ele alınarak; kadın hareketlerinin öngördüğü çözümün nihai sonucuna yer verilmiştir. Çalışmanın temel dinamiğini geçmişten günümüze duygusalın dönüşümü ve kadına dair oluşan yeni mağduriyetlerin incelenmesi oluşturmaktadır. Çalışmada duygusalın kadın kimliği ile olan bağı ideolojik temeller ile biçimlendirilmesi üzerine kuramsal tartışmalara yer verilmiştir. Benzer şekilde kadınların duygusal olma durumunun; kadınları erkeklere göre ikinci planda olma konusunda etkisi incelenmiştir. Ayrıca kuramsal yaklaşımlar aracılığıyla duygusalın ideolojik temelde kadın kimliği ile ilişkilendirilmesi ve bu kapsamda aile kurumu ve evliliğin eleştirilmesi tartışılmaktadır.

2. Duygusal ve Rasyonelliğin Tarihsel Dayanağı

Cinsiyetler arasındaki ayrım tarihsel süreçten günümüze duygusal-rasyonel, köle-efendi, ast-üst, zayıf-güçlü, korunan-koruyan ve benzeri ikilemler ile tanımlanmıştır. Bu ayrımın kaynağı geçmişten günümüze felsefi söylemler yerine dini argümanlar gösterilerek oldukça yanlış referanslar ile aktarılmaktadır (Casagrande, 2005: 89). Çoğu sosyal bilimci ve özellikle feminist aktörler, kadının mevcut kimliğinin temelinde dinlerin belirleyici olduğunu söylemektedir. Bu kapsamda özellikle semavi dinler kadın haklarının gelişmesinde önemli bir engel olarak görülmüştür. Kadın haklarına dair söylemlerin eşitlikçi yapısını savunma konusunda ilk hedef din olmuştur. Bu kapsamda dinin ve dini yaşamın toplumdaki egemenliğini ortadan kaldırmak ilk girişim olarak kabul edilmiştir. Rönesans ve Reform ile başlayan baskılar Fransız ve sanayi devrimleriyle güçlenmiştir. Bu noktada batıda dinin sınıfsal yapısı ve siyasal etkisinin bu girişimleri haklı çıkarma durumu söz konusu olmuştur. Ancak ayrılıkçı söylemin temeli Eski Yunan felsefesine dayanmaktadır. Ortaçağ Avrupa'sında kadının zayıf ve duygusal olduğu argümanı felsefi temeller ile güçlenmiştir. Kültürün toplum yaşamında egemen olması, kadına dair söylemin felsefe ve din ekseninde radikal biçimde uygulanmasına yol açmıştır. Ortaçağda felsefi kültür ya da kültürün felsefi kadının konumunu dini referans göstererek uygulanmasına aracılık etmiştir.

Kadın ve erkek arasındaki ayrımın temel dinamiği, eşitsizliğin kaynağı doğrudan din üzerine yüklenmektedir. Özellikle feminist söylemin kuramsal anlamda hedef semavi dinler olmuştur. Semavi dinlerin toplumsal ve kültürel yapı ekseninde ataerkil tutumları önerdiği doğrudur. Ancak cinsiyetler arasındaki ayrımın belirgin biçimde

gözlendiği kültürün kaynağı, Eski Yunan ve devamında Roma'dır. Ortaçağın karanlığında kadınlar, cinsel bir obje olarak görülmüştür; hatta cadılık yaftasıyla binlerce kadın yakılmıştır. Temeli Eski Yunan felsefesinden gelen ötekileştirici söylem de, erkeğin kadına hâkim olması durumu doğanın bir yasası olarak kabul edilmiştir. Aristo kadınları duygusal ve zayıf olmalarından ötürü yetersiz olarak tanımlamıştır. Benzer şekilde Platon da kadınları erkeklerin otoritesine ait kılan ikinci pozisyonda değerlendirmiştir (Berktaş, 2012: 87-88). Felsefe ve kültürel dinamikler kadın-erkek ilişkilerinin biçimlenmesine aracılık etmiştir. Toplumsal yaşamın işleyişini sağlayan kurumsal unsurlar, cinsiyet ilişkilerinin güçlenmesine yol açmıştır. Bu noktada dinin toplumsal etkisi geçmişten günümüze tartışılan bir konu olmuştur (Dikici, 2020: 64-65). Her üç semavi dinin doğuşunda da toplum yaşamında refah ve adil düzen vaat edilmiştir. Buna rağmen dini uygulamalar kültürel sistem ve siyasal yapı aracılığı ile ataerkil sistemi sürdüren bir araca dönüşmüştür. Ancak ataerkilliğin kadına dair olumsuz söyleminin temelinde dini uygulamalardan daha çok Eski Yunan felsefesi etkili olmuştur. Hristiyanlığın ortaya çıkması ve devamında da kilise ve yönetimin etkinliği bu felsefe üzerine ilerlemiştir. Nitekim toplumsal yaşamda kural ve uygulamaların temelinde iktidarın sürdürülebilmesi esas alındığı için, bu menfaat doğrultusunda eylemler de din başlığı altında gerçekleşmiştir. Bu noktada, kadın ve erkeğe dair uygulamalar dinin toplumsal yaşamda etkin olmasından dolayı din başlığında değerlendirilmiştir. Temel felsefi söylem, kadının duygusallığı ve erkeğin rasyonel yapısı ile biçimlenmiştir.

Duygusallığın, zayıflık göstergesi olarak algılanmasının güçlü bir biçimde yansıtıldığı anlayış Fransız ve Sanayi Devriminde de devam eder. İlk feministlerden olan Mary Wollstonecraft duygusallığı, cehalet ve zayıflığın sonucu oluşmuş bir aptallık olarak ifade eder. Ayrıca kadınlar için duygusallığı içeren her hangi bir iş veya biyolojik eğilim de bu kapsamda eleştiri odağı olarak görülmektedir (Wollstonecraft, 2012: 269-270). Peki, bu yaklaşım kadına yönelik söylemin ideolojik temellerini nasıl biçimlendirmiştir? Kuşkusuz ki eğitim ve diğer hakları elde edemeyen kadın toplumsal yaşamda erkeğe göre ikincil pozisyonda değer görecektir. Peki, bu imkânları elde eden kadının bahsedilen duygusal durum ve yapıya sahip olması halinde acaba duygusal olmasının bir zayıflık olduğu algısı değişecek midir? Duygusal olma durumu birçok yerde merhamet, şefkat hatta annelik gibi kavramlar ile aynı eksende kullanılmıştır. Duygusallığa karşı duruş sergileyen söylem, kadını geri planda bıraktığı gerekçesiyle, bir kadının merhamet veya şefkat sahibi olmasını da zayıflık olarak değerlendirecektir. Nitekim kadın hareketlerinin güçlendiği dönemlerde annelik ve aile gibi kadının ev içinde konumlanmasına yol açacak durumlar sorgulanmaya ve reddedilmeye başlamıştır. Ailenin yok olması, anneliğin reddi bir kadının özgürlüğüne aracı olması anlamına geldiği düşüncesi feminist söylemin ideolojik argümanlarını oluşturur. Ancak gerçeklikte bu şekilde bir gelişme söz konusu değildir. Özellikle kadınlar adına bir ideolojik algı oluşturma çabası aile kurumu ve anneliğe eleştirel biçimde yaklaşılmasına yol açmıştır. Tıpkı cinsiyet rollerine göre yetiştirilen çocukların eril sisteme uyum sağlayacak potansiyelde yetiştirildiği gibi, ideolojik anlamda feminist söylem de aynı politikayı uygulamaktadır.

Feminist ideoloji paradigması üzerinden gidildiğinde kadına yüklenen ve öngörülen ideolojik sorumlulukların, sosyal yaşamda karşılığının olmamasının kadını

olumsuz etkilediği görülmektedir. Kadın için, kendisini karşısındaki erkeğe karşı koruması ve üstünlük mücadelesinde rekabet ilişkisi kurması öğütlenir. Annelik, evlilik ve çocuk sahibi olmak eleştirilir. Bu algılar, kız çocuk olan bir bireyden yetişkin veya yaşlı olan kadın bireylere dek geçerli ideolojik bir baskıya dönüşmektedir. Bir kadının anne olması, o kadının ezilmişliği kabul etmesi ile açıklandığından aile kurmak, evlenmek güçsüzlük ile açıklanmaktadır. Kadın ya da kız çocuğu, henüz tanımadığı veya bilmediği bir erkeğe düşmanlık beslemeye başlar. Bu ideolojik saplantı teorik boyutta kalmaktadır. Henüz eğitim ve kariyeri için mücadele eden kadın, henüz görmediği ve bilmediği bir koca ve çocuğa, gelişimine mani olacağı düşüncesi ile düşmanlık beslemeye başlar. Ancak uygulama ve sosyal gerçeklikte kadın şaşkınlığa uğrayarak gerçeklik algısı dönüşür. Aslında kocasının ve çocuğunun onun için değerli ve onun gelişimi için bir dayanak oluşturduğunu fark eder. Aynı zamanda insanın hayat içerisindeki kazanımlarını paylaşacağı eşi ve çocuğunun, diğer tüm başarılarından daha üstün olduğunu fark etmenin zayıflık olmadığını idrak eder. Bu farkındalık her iki cins için de geçerlidir. Bireylerin sosyal yaşamda kazanım ve çabaları genelde iyi bir gelecek kurmak içindir. Bu iyi gelecekte çocuklarının, kendisinin ve genel olarak ailenin refahı düşünülür. Bu edinimin sağlanması için çabalayan bireylere çocuk sahibi olmanın veya evlenmenin olumsuz niteliklerini aşılacak oldukça gereksiz görülmektedir. Nitekim kadın evlenme, çocuk sahibi olma öncesinde, bu unsurlara dair olumsuz yaklaşımları benimsediği varsayılın. Evlendiğinde, aslında rakip olarak bildiği bireyi, hayatı ve zorlukları paylaştığı bir tamamlayıcı olduğunu gördüğünde ideolojik teorinin pratikte karşılık bulmadığını fark edecektir. Benzer şekilde çocuk sahibi olduğunda yaşadığı mutluluk ve sahip olma güdüsü, annelik hissi, kadın için ideolojik algılarını değiştiren bir mahiyete dönüşecektir. Bu noktada duygusallığın, zayıf olmaktan ziyade toplumun temel dinamiği olan aile kurumunun işlevselliği, sağlıklı ilişkilerin sürdürülebilir kaynağı, sevgi ve merhametin mayası olduğu görülecektir.

3. Duygusallığın Dönüşümü ve Yeni Mağduriyetler

Kadına yönelik duygusal olma eğiliminin ortadan kaldırılmasının en önemli adımı ekonomik ve cinsel özgürlük olarak tanımlanmıştır. Burada kadının bedeni ve emeğini denetleyen bir güce kavuşarak özgürleşmesi mümkün olacaktı. Emeğin özgürleşmesi noktasında, evlilik ve çocuk sahibi olmak kadını evde yaşamaya yönelteceği için anneliğe alternatifler üretilmeye başlanmıştır. Doğum kontrol yöntemleri ve sütannelik iki önemli çözüm olarak görülmüştür. Kürtaj, ailenin reddi ve cinsel özgürlük bağlamında ele alınacağından burada öncelikle sütanneliğin niteliği ele alınmaktadır. Avrupa'da 19. Yüzyılda sütannelik yaygın bir sektör olarak yeni mağduriyetin ilk göstergesi olmuştur. Çocuk sahibi olmanın önlenmesi sağlıklı biçimde de olsa kürtaj ile mümkün oluyordu. Ancak kilisenin etkisi, yasaklar ve nüfus dengesi açısından yeni bir çözüme ihtiyaç duyulmuştu. Kadınların çalışma yaşamına dâhil olmasına ve aynı şekilde aile içinde toplumsal bağlamda üreme işlevini yerine getirmesine duyulan ihtiyacı sütanneler karşılıyordu. Doğurma gibi emzirme de biyolojik bir işlev olarak gerekliydi. Bu noktada sütanne olma durumu bir meslek olarak 19. Yüzyılın önemli mesleklerinden olmuştu (Knibiehler, 2005: 327-330). Sütanne yatılı olarak çalışan, kendi ailesi ve çocuğu olan bir kadındır. Bu noktada sütanne, kendi ailevi sorumluluklarını ihmal etmesi noktasında farklı bir mağduriyetin yaşanmasına yol açıyordu. Kadın hakları bağlamında gereklilik olarak sunulan sütannelik, çalışan

kadının özgürlüğüne yardımcı olmakla birlikte, sütanne olan kadının ve ailesinin haklarını gasp ediyordu. Aynı şekilde hem bakılan çocuk hem sütannenin kendi çocuğunun yaşam ve bakım açısından sağlıklı biçimde gelişmesi, kendi ailevi sorumluluklarının ihmaliyle ortaya çıkarıyordu.

Kadınların erkeklerden farklı ve kontrol altına alınması gerekliliğine dair önemli bir niteliği cinsellik olarak görülmektedir. Cinselliğin kadının kontrolünde olmayan şeytani bir güç olarak değerlendirilmesi, kadınların isteseler de kendilerine hâkim olamayacaklarına işaret olarak gösterilmektedir. Bu noktada erkek hâkimiyeti zorunlu olarak görülmüştür (Crampe-Casnbet, 2005: 317-320). Kadının cinselliğe dair özelliği bir ceza olarak görülmüştür. Bu noktada erkeğin kadına tecavüz etmesi durumunda bile kadının suçlandığı vakalarla tarihsel süreçte sıkça karşılaşmıştır. Kadındaki cinsellik olgusu doğuştan olmasına rağmen erkeğin bu durumu kontrol eden akla sahip olması normal karşılanmıştır. Erkeğe atfedilen rasyonellik, sadece ikili ilişkide değil toplumsal yaşamda da otoritenin erkek ekseninde biçimlenmesine yol açmıştır. Temelinde cinsel gücü kontrol etme amacıyla ortaya çıkan otorite, toplum yaşamını belirleyen ataeril iktidar ilişkisine dönüşmüştür. Bu noktada kadına dair söylemlerin geliştiği dönemlerde cinsel özgürlük olgusu sıklıkla vurgulanmaya başlamıştır. Kadınların özgürlüğü, aile ve din gibi kurumlara yönelik başkaldırı ve cinsel anlamda özgürlüğün elde edilmesi ile mümkün görülmüştür. Bu girişimler din ve aile kurumunun temellerini sarstığı gibi gelişmeler kadının özgürleşmesi noktasında ne yazık ki yeterli ölçüde sağlanamamıştır. Kadın hareketlerinin din ve aile kurumuna yönelik tutumları belli noktalarda haklı karşılanabilir. Kadının cinsel obje olarak değerlendirilmesi ve köle olarak alınıp satılması özgürlük algısından öte insani değerler bakımından ötekileştirici boyuttadır. Ancak bu noktada, din ve ailenin kurumsal yapısından ziyade sosyal yaşamda gözlenen uygulamaların etkisi dikkate alınmalıdır. Din, toplum yapısı ve sürdürülebilirlik açısından bir düzeni inşa etmektedir. Benzer şekilde aile yapısı da toplumun dirliğini ve kuşakların devamlılığını sağlayan bir kurumdur. Ancak toplum yapısında iktidar mücadelesi ve radikal biçimde gelişen eril anlayış din ve aile kurumu üzerinden kadınları değersizleştirerek bir hiyerarşi oluşturmuştur. Bu sebeple kadın hareketleri, mücadele sürecinde eril zihniyet yerine din ve aile kurumu ile kadın ve erkek arasında kutuplaştırıcı bir savaşı görünür kılmıştır. Bu şekilde gelişen mücadele biçimi kadınlar için kısmen fayda sağlamış olsa da ideolojik bir yapılanmanın oluşmasına yol açmıştır. İdeolojik söylemde belli zaman sonra kadınların aleyhine dönen iktidar mücadelesini görünür kılmıştır. Kadın hareketlerince cinsel özgürlük temelinde gelişen kürtaj hareketi savaş dönemlerinde yasaklanıp, üretim ihtiyacı olduğu dönemde serbestleştirilmiştir. Bu noktada kürtaj bir hak olarak elde edilmemiş olup politik anlamda resmi ideoloji tarafından kullanılmıştır. Benzer şekilde sanayi döneminde kadınların çalışma hakkı bir kazanım olmaktan öte kadınları sömürmek için ekonomik özgürlük bağlamında ele alınmıştır. Birçok araştırmada sanayi döneminde kadınlara erkeklere ödenen ücretin yarısının veya daha azının verildiği dile getirilmiştir. Savaş dönemlerinde erkeklerin cephede yer alması ile ihtiyaç duyulan üretim gücü kadınlar tarafından sağlanmıştır. Savaş sonrası süreçte nüfus artışının sağlanması ve erkeklerin üretimde yer alması için aile kurumunun önemszenmesi resmi ideolojinin yaptırımını olarak görülmüştür. Geçmişte olduğu gibi günümüzde de tüketim olgusu ekseninde kadınların beden inşası ve özgürlük algısı kapsamında tüketime yönlendirildiği küresel bir gerçeklik söz

konusudur. Nihai olarak özgürlüğün, her iki cins için de eşit ve adil biçimde inşa edilmesi zorunluluk olarak algılanmalıdır. Ancak geçmişten günümüze her toplumsal dönüşüm ve harekette resmi ideolojinin kadınları egemenliği altına alan eril yapıya rastlandığı da su götürmez bir gerçektir. Bu gerçekliğin gelişmesinde daha evvel bahsedildiği gibi özgürlük algısı aracı kılınmıştır. Geçmişte duygusallık ve zayıflık ile tanımlanan kadınlık, günümüzde güzellik ve cinsel özgürlük kapsamında bedensel anlamda tüketime yönlendirilerek bir metaya dönüştürülmüştür.

Kadının ikincil konumda olması, tüketim endüstrisi argümanları ile yeni bir mağduriyete yol açmıştır. Beğenilme arzusu kadın-erkek ilişkisinde kadını geri plana itmektedir. Bedenin yeniden inşası ve bu süreçte birçok belirleyici unsurun olması kadını cinsel bir objeye dönüştürmektedir. Bu noktada tüketim endüstrisi kadın üzerinden biçimlendiği gibi, kadının kendisi bilakis tüketim nesnesi olarak ortaya çıkmaktadır. Duygusallıktan korunması gerektiği fikri ile kadının geçmişe dair bağımlılıkları bir yük olarak dile getirilmektedir (Bebel, 1996: 175-177). Kadına yük olarak gösterilen temel tehdit unsurları aile ve din kurumudur. Ancak din ve ailenin etkin olmadığı modern yapılarda kadınların geri planda olması engellenmediği gibi birçok farklı açıdan da sömürülmektedir. Bu noktada rasyonellik veya duygusal olma özelliklerinin reddedilmesinden ziyade bu iki tutumun üstünlük veya eksiklik olarak tanımlanmasının önüne geçilmelidir. Duygusal olmak bir eksiklik olmadığı gibi, rasyonel olmayı engelleyen bir nitelik de değildir. Benzer şekilde rasyonel yaklaşım duygusallığı ortadan kaldıran bir dinamik oluşturmamaktadır. Duygudan bağımsız anne, baba, ağabey veya bir yönetici olması söz konusu değildir. Aile içi, sosyal yaşam ve iş dünyasında her iki cins için de rasyonelliğe olduğu kadar duygusallığa da ihtiyaç vardır. Bu iki duygu tıpkı kadın ve erkek gibi tamamlayıcı niteliktedir. Duygusallık ve rasyonellik çatışmasının kadın ve erkeği kazananı olmayan bir rekabete çektiği geçmişten günümüze birçok alan ve dönemde görülmüştür.

3.1. Aile ve Evliliğin Reddi

Kadınların duygusallık kavramı ile özgürlüklerinin kısıtlandığı düşüncesinin yaygınlaşmasıyla, duygusallık ile ilgili problemleri masaya yatırılmıştır. Bu kapsamda hedefte çözülmesi (değersizleşmek mahiyetinde) gereken önemli bir kurum-alan evlilik ilişkisi ve ailedir. Kadına dair problemleri ideolojik temelde ele alan feminist söylem üzerinden hareket edilirse evlilik ve aile kurumu bir zorunluluk olarak değerlendirilmektedir. Rus feminist yazar Emma Goldman'ın iki cümlesi ile evliliğe dair yaklaşımları değerlendirmek açıklayıcı olacaktır. *"Evlilik, öncelikle bir ekonomik düzenleme, bir sigorta anlaşmasıdır... İki yabancı arasında ömür boyu kurulan akrabalıktan daha küçük düşürücü, daha değersizleştirici bir bağ olabilir mi?"* (Goldman, 2006: 22-24). Evlilik bir zorunluluk ve baskı olarak değerlendirilmektedir. Kadın aleyhine gelişen evlilikte çocuk sahibi olmak bu noktada bir bağımlılık aracı olarak görülmektedir. Bu yaklaşım ile kadının ekonomik alanında güç elde edememiş olmasının sebebi bu bağımlılıklara maruz kalması ile ifade edilerek kurumsal anlamda ailenin reddi teşvik edilmekte ve hedeflenmektedir. Kız çocukların evlilik ve aile kurmaya dair teşvik edilmesinin tehdit olarak algılandığı görülmektedir. Peki, aile yapısının reddi ile nasıl bir toplum yapısı inşa edilecektir? Hemen her toplum yapısında aile yapısının sağlıklı biçimde gelişmesi için düzenlemelere ihtiyaç duyulmuştur. Ortaçağdan 20. yüzyıla birçok dönemde toplumdaki sapkınlıkların yaygınlaşması ile

aile kurumunun önemi ortaya çıkmıştır. Tarihsel süreçte hemen her alanda kadına yönelik ötekileştirici uygulamaların varlığı inkâr edilemez. Kadınlar ikinci planda değerlendirilmiş olup hakları gasp edilmiştir. Ancak örgütlü bir hareket olarak feminizmin önerdiği kurumsal anlamda ailenin, evliliğin reddi bir çözüm oluşturmadığı gibi kadınların yaşamlarını zora sokan farklı problemleri ortaya çıkarmıştır. Cinsel özgürlük çağrışımları toplumsal düzeni ve ahlaki yapıyı bozduğu gibi yetişen kuşakların aile, din, değerler, toplum ve devlete dair saygınlıkları azalmıştır. Bu durumda hak ve eşitlik ilkesi sağlanamadığı gibi tüketim algısı yaygınlaşmıştır. Duygusal bir varlık olan insanın sosyal mekanizmalar aracılığı ile kontrolünün sağlanması bir zorunluluktur. İlk toplumlardan günümüze hak ve özgürlükler bağlamında ne ölçüde gelişme sağlansa sağlansın hukuka olan ihtiyaç var olmuştur. İnsanlar etik ve sosyal açıdan uyması gereken kurallara her zaman tabii olmaz. Bu noktada hukuk devreye girer. Hukuk kurallarına uyma derecesi toplumun gelişmişlik durumu ile doğru orantılıdır. Bu uyumu sağlayan mekanizma ise toplumsal yapının kurumlarıdır. Bu kurumlar aile, eğitim, devlet, din ve ahlak gibi düzenleyici yapılardır. Aile bu noktada temel düzenleyici niteliktedir. Sağlıklı toplum yapısında kadın ve erkeklerin hak ve özgürlüklerinin sürdürülebilir biçimde insani ölçüler ile korunabileceği açıktır. Bu sebeple baştan beri tartışılan eşitlik taleplerinin sağlanması için gerekli zihni dönüşüm sağlıklı aile yapıları aracılığı ile kalıcı olarak yerleşme imkânı bulur. Suç ve suçluluğa bulaşmış insanların sağlıklı aile yapıları veya aileden bağımsız biçimde yetiştikleri düşünülürken, aile yapısının önemi ve gerekliliği ortaya çıkacaktır.

Ailenin varlığı, kadın ve erkeğin doğal biyolojik nitelikleri üzerinden bir zorunluluk oluşturmaktadır. Kadının doğurma işlevi, doğurduğu çocuğa bakması, koruması kültürel ve toplumsal hatta kültürel olmaktan öte doğal ve biyolojik açıdan bir sürece karşılık gelmektedir. Ancak toplumsal ve kültürel yapı geçmişten günümüze bu konumlanmayı kadının aleyhine gelişen bir hak gaspına dönüştürmüştür. Kadın aktivistler, toplumsal dönüşüm konusunda doğal ve biyolojik rollerin işlevsel yapısının bozulması gerektiğini öne sürmüştür. Bu noktada ailenin kutsal yapısını yok saymakla ilk adımı atmışlardır (Reed, 1985: 58-60). Ancak cinsellik ve üreme bireyin biyolojik ihtiyacı olarak reddedilemez niteliktedir. Bu noktada kürtaj, cinsel denetimi ele geçirmek amacıyla bir hak olarak sunulmuştur. Kürtajın cinsel özgürlük algısı ile birlikte politik bir geçmişi bulunmaktadır. Kadın kürtaj ile cinsel birlikteliğini kurlsız biçimde yaşamının yanında, çocuk doğurma gibi bir sorumluluğa da sahip olmayacaktır. Böylece annelik ve aile kurumuna da gerek olmayacağı için eve bağımlı olmasının önüne geçilecektir. Kürtaj bu kapsamda kadının vazgeçilmez bir hakkı olarak savunulmuştur.

Kürtajın yasalaşması bir mücadele sonucunda oluşmamış, politik anlamda nüfus hareketliliğinin denetlenmesi için resmi ideoloji tarafından kullanılan bir koz olarak görülmüştür. Avrupa'da 20. Yüzyılda kürtajın yaygınlaşması, evlilik dışı ilişkilerin popülerleşmesi ve öngörülen cinsel özgürlük ile sahipsiz çocukların sayısında artış gözlemlendiği gibi cinsel yollarla bulaşan hastalıklar ulusal bir probleme dönüşmüştür. Almanya'da Yahudi olmayanlar ile evliliklerin sonlandırılması ve saf ırkın güçlenmesi için kürtaj serbest kılınmıştır. Ancak daha sonra saf ırkın güçlenmesi adına Almanların kürtaj hakkı ellerinden alınmıştır. Benzer şekilde savaş dönemlerinde kadınların, boşalan iş gücüne katılması için kürtaj yasalaşırken savaş sonrası dönemde kadınların eve dönmesi, çocuk sahibi olmaları adına kürtaj yasaklanmıştır. Aile kurumunun

önemine değinilerek politik manevralar resmi ideoloji olarak sunulmuştur. Fransa'da kürtaj, 19. Yüzyılda çocuğa karşı işlenen cinayet olduğu düşünöldüğü için yasaklanmıştır. Ancak ekonomik zorluklar ve kıtlığın yaygınlaşmasıyla birlikte kilise ve devlet aracılığı ile kürtaj yasalaşarak denetleyici bir mekanizma olarak işletilmiştir. Rusya'da kadınların üretime dâhil olması için kürtajın yasalaşması kolay olmuştur. Stalin döneminde yasalaşan kürtaj hakkı, Lenin döneminde sonuçlarını göstermiştir. Doğum oranlarındaki düşüş ve nüfus artış hızının yavaşlaması sebebi ile Stalin döneminde kürtaj yasaklanmıştır (Yıldırım, 2018: 68-70). Benzer şekilde birçok devlette kürtaja dair yasalar resmi ideoloji ve toplum menfaatleri ölçüsünde belirlenmiştir. Ancak nihai olarak fark edilen gerçeklik aile yapısının, toplumsal dinamiğine sürdürülebilir katkısı olduğu yönündedir. Savaş dönemi ve sonrası fark etmeksizin aile yapısının bozulduğu dönemlerde sosyal yaşamda bunalım ve buhranlar hâkim olmuştur. Huzurevleri, yetimhaneler artmış ve salgın hastalıklar yaygınlaşmıştır. Bu şekilde sonu belli olmayan bir toplum yapısında insani değerlerin veya kadın haklarının gelişmesi mümkün değildir.

4. Tartışma

Kuramsal tartışmalara bakıldığında genel olarak göze çarpan husus, insani bir niteliğin kabulünün o niteliğin doğal veya toplumsal rol olması durumuna bağlıdır. Daha açık izah edilirse kadının erkeğe göre daha duygusal bir yapıya sahip olma durumu bir dayatma olmadan yapısal anlamda bir özellikten bahsedilmektedir. Bu söylem ile kimsenin zihninde duygusal olmanın eksiklik olarak değerlendirilmesi söz konusu değildir. Doğal olarak, duygusal olma halinin zayıflık bağlamında değerlendirilmediği düşünölmektedir. .

4.1. Duygusallık ve Rasyonelliğin İdeolojik Tasavvuru

Aile ve anneliğin reddine ilişkin tarihsel süreçte feminist söylemce öne sürölen reddiyelerin toplum yapısında oluşturduğu yeni mağduriyetlerin kaçınılmaz olduğu görölmektedir. Aynı zamanda kadına yönelik ikincil yaklaşımların çözümlenmesine dair geçerli bir katkı sunulmadığı gibi aile yapısına dair önemli problemler ortaya çıkmıştır. Çalışma kapsamında belirlenen önemli problem kadına yönelik duygusal olma durumunu bir eksiklik bağlamında değerlendirilerek ortadan kaldırma çabasıdır. Bu durumu aşmaya yönelik girişimler ailenin ve anneliğin reddine kadar uzanmıştır. Benzer şekilde cinsel özgürlük ve evlilik dışı ilişkilerin yaygınlaşması ile toplumsal yapının dinamiğine zarar verilmiştir. Eril zihniyetin kadına yönelik baskıcı tutumları ile birlikte feminist söylemin önerdiği kadın politikaları, kadınlar için önemli problemler ortaya çıkarmıştır. Aile, evlilik ve anneliğe dair duygusal olma temelinde oluşturulan yanlış algı geçmişte olduğu gibi günümüzde de kadına dair mağduriyetleri yaygınlaştırmaktadır. Bu çalışmada duygusallık ve rasyonellik kalıplarının incelenmesinin neticesinde duygusal olmanın hem kadınlar hem de erkekler tarafından bir eksiklik olarak karşılamadığı; kadınların erkeklere göre daha duygusal oldukları düşüncesinin yaygın olduğu yönündedir. Ancak rasyonellik, düşünme ve üretme biçimi olarak erkekler ve erkeklik ile özdeş tutulması doğru kabul edilmemektedir. Bu noktada kimlikler ve kimliklere dair tanımlamaların üstünlük belirleyicisi olmadıklarına yönelik tutumlar, toplumsal iyileşmenin anahtarı olarak yorumlanmaktadır.

Duygusal ve rasyonellik, üstünlük-eksiklik bağlamında ele alınmayıp cinsiyetler bağlamında tamamlayıcı olgular olarak değerlendirildiğinde çatışmaların önüne geçilmesi muhtemeldir. Duygusal ve bedensel özellikler bireylerin üstünlük araçları olarak görülmemelidir (Badinter, 1992: 22-24). Bu sebeple öncelikle duygusal ve rasyonel olmanın anlamını cinsiyete özgü bağından uzaklaştırmakla işe başlanmalıdır. İkinci aşamada duygusallığın eksik olma ile özdeş görülmesi engellenmelidir. Bu engel, tarihsel anlamda felsefi zihin ile mücadeleyi içermektedir. Mücadelenin kadın ve erkek arasında güçlenmesi durumunda her iki cinsiyet ve gıyabında tüm toplum yapısı zarar görecektir. Tarihsel süreç içerisinde ideolojik mücadele bu durumun örnekleri ile doludur (Mitchel, Oakley, 1998: 23-24). Kadın ve erkeğin doğal ve toplumsal konumları, yapısal işlevsellik bağlamında toplumun devamlılığına aracılık etmektedir. Kurumsal olarak aile ve evliliğe, kadının evlenmesine bir başarısızlık olarak yaklaşılması toplum için önemli bir tuzaktır. Feminist söylemin argümanlarının, kadını kendi özgürlüğünden vazgeçiş olarak yorumladığı söylenebilir. Bu noktada ücretsiz emeğin değersizleştirilmesi ortaya çıkmaktadır (Yalom, 2002: 268-270). Ancak bu durumun kadının sosyal yaşamdan geri kalması ve ev içinde sınırlı kalması ile çözüleceği sonucuna varılmamalıdır. Doğal sorumluluklar ile cinsiyetlerin görevleri az çok bellidir. Annelik, emzirme ve koruma kadının görevidir. Ancak aile içi ilişkilerde erkeğin rolleri paylaşması, kadının üretime ortak olması ve sosyal güvencesinin sağlanması gerekmektedir. Toplumsal adaletsizliklerin kadının aleyhine geliştiği ataerkil düzende ücretsiz emek cinsiyetler arasında ayrımcılığı doğurmaktadır. Bu ayrımcılığın insani nitelikler ve hukuksal anlamda giderilememesi durumunda feminist söylem aracılığıyla cinsel özgürlük ve ailenin reddi gibi alternatifler ile telafi edilmesi söz konusu olmuştur (Frestone, 1993: 245-247). Alternatif öneriler mücadele ve kutuplaşma temelinde kadınlık ve annelik kimliğine zarar vermektedir. Bu sebeple çocuk sahibi olma, evlilik süreci ve çocuk doğurmadan aile içi ilişkilere kadar özel ve kamusal anlamda kadına yönelik koruyucu politikaların öncelenmesi gerekli görülmektedir. İş bölümü çerçevesinde aile içi ilişkilerde de olduğu gibi kadının sosyal yaşamdaki konumu güvence altına alınmalıdır. Bu güvence, eril zihniyetin dönüşümü ile mümkündür. Ancak mücadele erkek ile değil, erkek işbirliği ile gelişen bir mutabakat ile mümkün görülmektedir.

4.2. Duygusal ve Rasyonelliğin Toplumsal İnşası

Duygusal olmayı annelik ve aile yaşamı için kadının ideal görünümü olduğu ve bu sebeple duygusal olmanın kadının yaşam alanını daralttığı görüşü son derece tehlikelidir. Annelik veya aile kurumu hiçbir zaman değersiz olmadığı gibi kadının birey kimliğini de engellememelidir. Ancak bu noktada dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Kadının anne olması ve ev içi işler ile uğraşması sonucu erkeğin bu nitelikleri kullanarak kadın üzerinde baskı ve şiddet eylemlerini gerçekleştirmesi engellenmelidir. Bu engel, sadece hukuki düzenlemeler ile değil, çocukluktan yetişkinliğe kadar yaşamın birçok alanında sağlıklı gelişimin ipuçları ile verilmelidir. Duygusal olma durumu ile kadınların mağdur olması söz konusu ise öncelikle bireylere duygusal olmanın güçsüzlük olmadığı aşılmalıdır. Bu durum da yine kadınlar tarafından tolere edilebilir. Çocuğu yetiştiren kadın, kız ve erkek çocuğa cinsiyet rollerine göre farklı muamele etmemelidir. Özellikle duygusal, rasyonellik, sevgi, merhamet gibi duygular bağlamında her iki cinsiyet içinde ortak gerekliliklerdir. Bu noktada çocukluk sürecinde

sağlıklı aile ilişkileri bireylerin yetişkinlik döneminde tutum ve davranışlarını belirlemektedir. Diğer türlü şiddet ve saldırganlık eylemleri değişik etkenlerden beslenerek gerçekleşmektedir. Öncesinde duygusallık, zayıflık, beceriksizlik yüklemeleri ile kadının ekonomik ve sosyal hayatta yer almadığı için ekonomik anlamda güçsüz olduğu ve bu sebeple ezildiği fikri öne sürülmüştü. Ancak günümüzde kadına yönelik birçok şiddet eyleminde kadınların ekonomik ve eğitsel anlamda güçlü olduğu görülmektedir. Elbette kadınlar için ekonomik özgürlük ve eğitim, en tabii haktır. Bu noktada dikkat edilmesi gerekenin kadının niteliğinden çok, erkek şiddeti ve erkeklige yüklenen anlamların tartışılması önemlidir. Rasyonel olmanın şiddet faili olma ile bağı koparılmalıdır. Duygusal olmanın mağduriyet oluşturmaktan ziyade cinsiyetten bağımsız insani bir nitelik olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Aksi durumda duygusallıktan yoksun birey rasyonel olmayacağı gibi, şiddet ve saldırganlık eğilimlerine sahip olacaktır. Bu iki duygunun toplumsal cinsiyet bağlamında inşa ettiği mahiyet ortadan kaldırılarak insani boyutta değerlendirilmesi gerekmektedir.

Toplumsal yaşamda kadın ve erkeğin konumlandırılması aile içinde belirlenecek olan zihniyet dönüşümü ile mümkündür. Ebeveynlerin birbirleri ve çocukları ile iletişimde duygusallık ve rasyonellik algıları bir üstünlük meselesi olarak değerlendirilmemelidir. Ebeveynlerin birbirleri ile olan iletişimi sosyal öğrenme bağlamında çocukların kişilik gelişimini inşa etmektedir (Connell, 1998: 170-175). Kullanılan dil ve kuşaklar arası aktarılan kültür normları aile içi ilişkiler üzerinden revize edilmelidir. Çocuğu yetiştiren anne, çocuklar arasında cinsiyet bağlamında eşitlikçi bir yaklaşım benimsemelidir. Kız çocuğuna yönelik koruyucu tavır erkek çocuğu için de uygulanmalıdır. Aksi halde namus ve ahlak kavramları sadece kadınlar üzerinden tanımlanan baskı unsurlarına dönüşebilir. Kişilik gelişimi cinsiyet odaklı olmayıp insan merkezli olmalıdır (Chodorow, 2005: 70-72). Aile içi gelişimden sonra sosyal yaşamda da kurumların cinsiyet odaklı yaklaşımlarının önüne geçilmelidir. Okul, siyaset, ekonomi, din ve diğer alanlarda kadın ve erkek arasındaki ayrımın temelini doğal ve biyolojik niteliklerden ziyade insani, adil ve fırsat eşitliği çerçevesinde inşa edilmesi gerekmektedir (Beauvoir, 1993: 232-234). Ekonomik ve cinsel özgürlüğü eşitliğin temel argümanları olarak sunmak tarihsel bir hata olarak görülmelidir. Nihai olarak eril zihniyet temelinde oluşan ayrılıkçı yaklaşımların da yeni mağduriyetleri oluşturduğu görülmüştür. Ekonomik ve diğer hakların her iki cinsiyet için de eşit biçimde kurgulanması gerekmektedir. Aksi halde aile ve evliliğin reddi üzerinden toplumsal yapının dinamiklerinin zarar göreceği ortadadır. Bir kadının özgürlüğü ekonomik gücü olması, evliliği reddetmesi veya cinsel özgürlük temelinde gelişmemelidir. Özgürlük algısı her iki cins için de doğuştan gelen bir hak olarak değerlendirilmelidir. Bu yaklaşım oldukça kapsayıcı ve adil görülmektedir. Diğer türlü anne olan kadın çalışmaması durumunda kendisini ikinci planda hissedecektir. Bu noktada algısal politika ve ideolojilerin önüne geçilmelidir. Duygusal veya rasyonel olmanın belirleyici unsuru kişisel özellikler bakımından dikkate alınmalıdır. Kadınlar erkeklere göre daha duygusal olabilir. Bu durum kadını, erkeğin gerisine atan bir nitelik olarak değerlendirilmemelidir.

Sonuç

Bu çalışmada, kadın-erkek ilişkileri rasyonellik ve duygusallık algıları bağlamında incelemiştir. Çalışmada tarihsel açıdan bu iki olgunun kaynağı, dönüşümü ve ortaya çıkardığı sonuçlar tartışılmıştır. Duygusallık ve rasyonellik algısının

kaynağının ilk çağ felsefi söylemleri çerçevesinde inşa edildiği görülmüştür. Bu noktada ataerkil iktidar ilişkilerinin etkisi belirleyici olmuştur. Kadın-erkek ilişkilerinin duygusallık ve rasyonellik bağlamında üstünlük-eksiklik oluşturduğu düşüncesi ile duygusallığın dönüşümü üzerine yoğunlaşmıştır. Bu yoğunlaşma feminist ideoloji ekseninde gelişmiştir. Ancak öngörülen pratikler temelde aile ve evliliğin reddi üzerine odaklanmıştır. Özgürlük hareketinin ekonomik ve cinsel anlamda sınırlandırılması toplumsal yaşamın dinamikleri ile örtüşmediği gibi, kadınlar için yeni mağduriyetler ortaya çıkmıştır. Nihai olarak tüketim endüstrisi ile kadının emeği ve bedeninin tüketim nesnesine dönüşmesi söz konusu olmuştur. Algısal anlamda duygusallığa yüklenen anlam, geleneksel söylemde zayıflık; feminist söylemde aşılması gereken bir olgudur. Ancak doğal ve biyolojik bir işlevin reddi, problemin çözümüne katkı sağlamadığı yeni çıkmazlar oluşturmaktadır. Bu kapsamda tartışmada belirtilen ideolojik tasavvurun belirleyici ve biçimlendirici olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Her iki yaklaşım da kadının toplumsal yaşamda mağduriyet yaşamasına yol açmıştır. Duygusallığın veya rasyonelliğin bir üstünlük belirleyicisi olmadığı düşüncesinin hâkim olması bu çalışmanın temel çıkarımı olmuştur. Ancak algısal bağlamda duygusal olmanın kadını ikinci plana attığı düşüncesi sosyal gerçeklik anlamında reddedilmektedir. Nihai olarak kadınların erkeklere göre daha duygusal olarak tanımlandığı ve bu durumun üstünlük belirleme aracı olmadığı tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında cinsiyet fark etmeksizin kadınların erkeklere göre daha duygusal olduğu; bu oluşun eşitsizlik temelinde gelişmediği düşünceleri sosyal gerçekliği ortaya çıkarmıştır.

KAYNAKLAR

Badinter, Elisabeth, 1992 , *Biri Ötekidir – Kadınla Erkek Arasındaki Yeni İlişki Ya Da Androjin Devrim*, 1. Baskı . Çev.: Ş. Tekeli, İstanbul: Afa Yayınları, 1986 .

Bebel, August, 1996 , *Kadın Ve Sosyalizm*, 2. Baskı . Çev.: S.N. Kaya , Ankara: İnter Yayınları.

Berktaş, Fatmagül, 2012 , *Tek Tanrılı Dinler Karşısında Kadın – Hıristiyanlıkta Ve İslamiyet'te Kadının Statüsüne Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım*, 4. Baskı . İstanbul: Metis Yayınları.

Bourdieu, Pierre, 2015 , *Eril Tahakküm*. 2. Baskı , Çev.: B.Yılmaz , İstanbul: Bağlam Yayınları. 1998 .

Casagrande, Carla 2005 , *Korunan Kadın*, Ed. G. Duby-M. Perrot , Çev.: A. Fethi, , *Kadınların Tarihi Iı – Ortaçağın Sessizliği*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 75-105.

Chodorow, Nancy-J, 2005 , *Duyguların Gücü – Psikanalizde, Cinsiyette, Ve Kültürde Kişisel Anlam*, 1. Baskı , Çev.: J. Özata, D.Yapan , İstanbul: Metis Yayınları, 1999 .

Connel, Robert- W, 1998 , *Toplumsal Cinsiyet Ve İktidar – Toplum, Kişi Ve Cinsel Politika* 1. Baskı , Çev.: C. Soydemir , İstanbul: Ayrıntı Yayınları. 1987 .

- Crampe-Casnabet, Michele, 2005 , On Sekizinci Yüzyıl Felsefesinin Bir Örneği. Ed. G. Duby-M. Perrot , Çev.: A. Fethi , *Kadınların Tarihi Iı – Rönesans Ve Aydınlanma Çağı Paradoksları*, İstanbul: Türkiye İş Bankası, 303-333.
- De Beauvoir, Simone, 1993 , *Kadın "İkinci Cins I" Genç Kızlık Çağı*, 7. Baskı , Çev.: B. Onaran , İstanbul: Payel Yayınları.
- Dikici, Erkan, 2020 . Otorite Ve Güç İlişkisi Bağlamında Aile Türleri, Ed. E. Dikici-O. Tire-Z Sevim-Adıgüzel , *Aile Ve Sosyoloji*, Konya: Eğitim Yayınları, 58-76.
- Frestone, Shulamith, 1993 , *Cinselliğin Diyalektiği* 2. Baskı , Çev.: Y. Salman , İstanbul: Payel Yayınları.
- Goldberg, Herb, 1992 , *Erkek Olmanın Tehlikeleri*, Çev.: S. Budak , Ankara: Öteki Yayınevi.
- Goldman, Emma, 2006 , *Dans Edemeyeceksem Bu Benim Devrimim Değildir*, 1. Baskı . Çev.: N. Bayram , İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Halimi, Gisele, 1990 , *Hapsedilmiş Kadın*, Çev.: F. Tulga , İstanbul: Biroy Yayınları.
- Knibiehler, Yvonne, 2005 , Vücutlar Ve Yürekler. Ed. G. Duby-M. Perrot , Çev.: A. Fethi , *Kadınların Tarihi Iv – Devrimden Dünya Savaşına Feminizmin Ortaya Çıkışı*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 307-347
- Mitchell, Juliet., Oakley, Ann, 1988 , *Kadın Ve Eşitlik*, 3. Baskı , Çev.: F. Berktaş , İstanbul: Pencere Yayınları.
- Reed, Evelyn, 1985 , *Kadın Özgürlüğünün Sorunları*, 2. Baskı , Çev.: Z. Saraçoğlu , İstanbul: Yazın Yayıncılık.
- Wollstonecraft, Mary, 2007 , *Kadın Haklarının Gereçlendirilmesi*, 11. Baskı , Çev.: D. Hakyemez , İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yalom, Marilyn, 2002 , *Antik Çağlardan Günümüze Evli Kadının Tarihi*, 1. Baskı , Çev.: Z. Yelçe-N. Domaniç , İstanbul: Çitlembik Yayınevi, 2001 .
- Yıldırım , Sait, 2018 , "Hak, Cinayet Ve Politika Üçgeninde Kürtaj Hakkı", Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi, C. Xıx, S. 42: S. 55-76.